

MONITOR CHIŃSKI

MAJ 2017

„Monitor Chiński” omawia i komentuje najważniejsze wydarzenia związane z aktualną sytuacją polityczną, gospodarczą i społeczną w Chinach, ze szczególnym naciskiem na działania Chin w regionie Europy Środkowej oraz działania zagraniczne chińskich władz lokalnych w prowincji Syczuan. Monitor opracował dr Bartosz Kowalski – analityk Ośrodka Spraw Azjatyckich.

MONITOR CHIŃSKI

MAJ 2017

I. WYDARZENIA SZCZEBLA CENTRALNEGO

5 maja: Rosja blokuje WeChat. WeChat jest obecnie najpopularniejszą aplikacją z blisko 900 milionami użytkowników. Rosyjski organ nadzoru telekomunikacji Roskomnadzor wpisał produkt Tencent Technology na listę stron zakazanych powołując się na przepisy regulujące dystrybucję informacji. Pod tym samym pretekstem Chiny sankcjonują blokowanie zagranicznych stron i takich aplikacji społecznościowych jak Facebook, Twitter i Skype.

5 maja: pierwszy publiczny test chińskiego samolotu pasażerskiego Comac C919. W odstępie miesiąca odbyły się testy pierwszego lotniskowca „made in China” i pierwszego wyprodukowanego w Chinach samolotu pasażerskiego. Chociaż C919 jest jeszcze technologicznie zacofany w stosunku do amerykańskiego Boeinga i europejskiego Airbusa, to znaczenie propagandowe udanych testów jest niebagatelne. Na liście pięciu chińskich przełomów technologicznych, opublikowanej przez portal [China Daily](#), oprócz C919 i drugiego chińskiego lotniskowca, znalazły się ponadto: załogowa łódź podwodna do badań głębin oceanicznych Jiaolong, program trzeciej generacji chińskich reaktorów atomowych Hualong 1, udana próba ekstrakcji gazu z „palnego lodu” z dna Morza Południowochińskiego oraz wystrzelenie pierwszego chińskiego pojazdu kosmicznego cargo Tianzhou-1, który stanowi ważny krok na drodze do zbudowania pierwszej chińskiej stacji kosmicznej do 2022 r.

8 maja: dobre wyniki w chińskim handlu. Wobec światowego ożywienia gospodarczego i wzrostu globalnego popytu, w kwietniu chiński eksport liczony w dolarach wzrósł o 8% w stosunku do stanu sprzed roku, a import o 19.9%. Dzięki temu nadwyżka handlowa ChRL zwiększyła się do 38,05 mld USD (147, 55 mld PLN). [Krytyczne](#) stanowisko wobec stanu chińskiej gospodarki zajęła natomiast agencja Moody's, która po raz pierwszy od 1989 r. obniżyła rating dla Chin z poziomu Aa3 na A1, uzasadniając swą decyzję niepokojem o rosnące zadłużenie państwa. Wśród

FORUM PASA I SZLAKU W PEKINIE

Szczyt w Pekinie był okazją do zaprezentowania się Chin jako aktywnego uczestnika stosunków międzynarodowych, który odchodzi od zasady nakreślonej przez Deng Xiaopinga: „utrzymywania się w cieniu i ukrywania możliwości”. Skład uczestników Forum, w którym udział wzięło 29 szefów rządów i głów państw, pokazuje jednak, że zasięg sztandarowego projektu Xi Jinpinga jest na razie ograniczony. Spośród przywódców państw G7 do Pekinu przybył jedynie premier Włoch, z BRICS tylko Władimir Putin, natomiast liderzy państw Europy Środkowo-Wschodniej zameldowali się w komplecie.

największych wyzwań dla chińskiej gospodarki w średnim okresie agencja wymieniła starzejące się społeczeństwo, spowolnienie wzrostu produktywności oraz problematyczne inwestycje państwowe.

14-15 maja: Forum „Pasa i Szlaku” w Pekinie. Dwudniowe szczyt miał na celu ugruntowanie chińskiej wizji porządku międzynarodowego, promowanej przez przewodniczącego Xi Jinpinga od 2013 r. Globalny zasięg inicjatywy odzwierciedla li-
sta uczestników pekińskiego szczytu w którym udział wzięło 29 szefów rządów i głów państw reprezentujących wszystkie kontynenty oprócz Ameryki Północnej. Jednak w kontekście coraz wyraźniej sygnalizowanych przez Chiny dążeń do detronizacji USA, warto zwrócić uwagę na państwa, które nie przysłały w ogóle swoich przedstawicieli, lub w najlepszym razie urzędników niskiej rangi. Listę nieobecnych otwiera Donald Trump, choć raczej trudno byłoby oczekiwać, że prezydent Stanów Zjednoczonych uświetni swoją obecnością wydarzenie stanowiące element zmiany porządku międzynarodowego przez głównego pretendenta do przejęcia od Waszyngtonu roli globalnego przywództwa. Aktywność Xi Jinpinga, który z sukcesem promuje własną propozycję stymulowania światowego rozwoju gospodarczego jest widoczna zwłaszcza na tle pasywności jego amerykańskiego odpowiednika, który wycofał USA z Partnerstwa Transpacyficznego. Interesująca jest w tym względzie obecność na Forum przedstawicieli z Ameryki Południowej: Chile i Argentyny, które ochoczo przystąpiły do chińskiej inicjatywy. (zob. komentarz).

24 maja: przejęcie kolejnych zagranicznych marek przez koncern motoryzacyjny Geely. Należąca do miliardera Li Shufu Grupa Geely przejmuje malezyjskiego producenta samochodów Proton oraz luksusową markę Lotus. Transakcja ma na celu z jednej strony uzyskanie dostępu do rynku tanich samochodów dla 600 milionów konsumentów w Azji Południowo-Wschodniej, jak również dalsze zwiększenie prestiżu firmy, która od 2010 r. jest w posiadaniu szwedzkiego Volvo.

27 maja: władza w Pekinie przeszła w ręce stronników Xi Jinpinga. Funkcję sekretarza stołecznego KPCh objął w miejsce 69-letniego Guo Jinlonga dotychczasowy burmistrz Pekinu Cai Qi, długoletni towarzysz Xi Jinpinga z czasów jego urzędowania w prowincjach Fujian i Zhejiang. W perspektywie chińskiej sceny politycznej ostatnich lat tempo politycznych awansów Cai'a jest wyjątkowe. W ciągu niespełna czterech lat od 2013 r. Cai zmieniał stanowisko pięciokrotnie – awansując z marginalnej pozycji urzędnika określanego w nomenklaturze jako *shuang fei* (ani stały, ani niestały członek KC KPCh) do grona najwyższych rangą członków partii na poziomie centralnym. Awans Cai'a zapewni mu najprawdopodobniej miejsce w Biurze Politycznym, które wybierze nadchodzący XIX Zjeździe KPCh, zwiększając szansę Xi na osiągnięcie przewagi ilościowej w tym kierowniczym gronie państwa.

Natomiast awansowany z posady ministra ochrony środowiska na funkcję burmistrza Pekinu Chen Jining reprezentuje szóstą generację kadr KPCh, będąc najmłodszym

politykiem na tym stanowisku od ponad trzech dekad. Urzędowanie w stolicy ogromnie zwiększa jego szanse na zdobycie miejsca w Politbiurze, które wybierze XX Zjazd KPCh w 2022 r. Należący do tzw. „kliki [Uniwersytetu] Qinghua” Chen w przeszłości pełnił funkcję rektora tej uczelni. Do grona frakcji Qinghua należy również kolega Xi z czasów studenckich Chen Xi, od 2013 r. wiceszef Wydziału Organizacyjnego KPCh oraz Hu Heping – od kwietnia 2016 r. gubernator i wicesekretarz KPCh prowincji Shaanxi.

II. CHINY I EUROPA ŚRODKOWO-WSCHODNIA

7 maja: Konsalnet sprzedany za 110 mln euro (465 mln złotych). Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów wyraził zgodę na przejęcie przez chińską lidera polskiego rynku usług ochrony Konsalnet przez chińską spółkę China Security & Fire. To jedna z największych chińskich inwestycji nad Wisłą, otwierająca dostęp do europejskiego rynku ochrony.

12 maja: spotkanie Xi Jinpinga z premier Beatą Szydło. Obie strony podkreśliły znaczenie współpracy chińsko-polskiej w obszarze transportu i logistyki. Xi Jinping zwrócił również uwagę, że format „16+1” jest istotnym „łącznikiem” w procesie spajania inicjatywy „Pasa i Szlaku” z europejskim obiegiem gospodarczym. Uwaga przewodniczącego ChRL wskazuje, że intensyfikacja relacji dwustronnych w ostatnich latach wynika z zaistnienia Polski jako elementu multilateralnego mechanizmu współpracy grupy państw Europy Środkowo-Wschodniej z Chinami, a nie jako efekt prowadzenia autonomicznych relacji Warszawy i Pekinu.

12 maja: spotkanie Xi Jinpinga z prezydentem Milošem Zemanem. Przewodniczący ChRL podkreślił, że Czechy są pierwszym europejskim krajem który podpisał „plan współpracy bilateralnej” z Chinami. Po spotkaniu obaj przywódcy podpisali wspólnie szereg umów dwustronnych dotyczących m.in. współpracy małych i średnich przedsiębiorstw oraz ochrony zdrowia.

13 maja: Chiny nawiązały „całkowite strategiczne partnerstwo” z Węgrami. Przy okazji Forum Pasa i Szlaku w Pekinie, Xi Jinping spotkał się z Viktorem Orbanem, z którym ogłosili podniesienie rangi relacji dwustronnych między państwami. Przywódca Chin stwierdził, że oba państwa powinny pracować na rzecz realizacji budowy kolei szybkich prędkości Budapeszt-Belgrad, rozszerzyć współpracę finansowa (internacjonalizacja RMB) W ten sposób Węgry dołączyły do środkowoeuropejskich państw, które łączy z Chinami strategiczne partnerstwo: Serbii, Czech i Polski.

16 maja: spotkanie Xi Jinpinga z serbskim premierem i prezydentem elektem Aleksandrem Vucicem. Xi Jinping podkreślił dążenia Chin do rozwijania projektów

infrastrukturalnych i energetycznych w Europie Środkowo-Wschodniej, a także współpracy w politycznej – sprawach regionalnych i międzynarodowych. Serbski przywódca określił Chiny jako „solidnego przyjaciela i zaufanego partnera”, a podkreślając korzyści, które Belgrad czerpie z udziału w „Pasie i Szlaku” wymienił m.in. inwestycję w hutę Smederevo.

28 maja: LiuGong przenosi europejską centralę z Amsterdamu do Warszawy. W ciągu dwóch miesięcy firma przeniesie również centrum logistyczne i dystrybucji z Holandii do Stalowej Woli. LiuGong Dressta Machinery jest chińskim producentem maszyn budowlanych, który za 190 mln euro w 2011 r. kupił Oddział I Huty Stalowa Wola. Firma zainwestowała w Stalowej Woli już 321 mln zł, m.in. w modernizację i produkcję nowych maszyn. LiuGong zatrudnia obecnie nad Wisłą 1240 osób. Oprócz transferu technologii z Chin, w tym roku planuje się ponadto wydzielone centrum R&D i przeniesienie do niego pracowników konstrukcyjnych. Działalność LiuGong jest pierwszym przykładem chińskiego koncernu, który zdecydował się przenieść swoją europejską centralę do Polski. Według informacji „PB” otwarcie centrali w Polsce rozważał również Exim Bank, ostatecznie wybierając na swoją siedzibę Budapeszt.

III. WIADOMOŚCI SYCZUAŃSKIE

2-3 maja: premier Danii Lars Løkke Rasmussen z wizytą w Chengdu. Duński polityk spotkał się m.in. z sekretarzem KPCh w Syczuanie Wang Dongmingiem z którym rozmawiał o inwestycjach wzajemnych, promocji turystyki i uproszczenia procedur wizowych. Pobyt Rasmussena w Chengdu odbył się w ramach oficjalnej wizyty duńskiej delegacji w Chinach (2-5 maja) na zaproszenie premiera Li Keqiang. Oba państwa od 2008 r. łączy „całościowe partnerstwo strategiczne”.

3 maja: uroczystość trzeciomajowa zorganizowane przez Konsulat RP w Chengdu. Obecny na spotkaniu wiceprzewodniczący SK OZPL Syczuanu Peng Yu wskazał na wymierne efekty współpracy syczuańsko-polskiej w takich obszarach jak działania miast partnerskich, edukacja oraz transport kolejowy i logistyka. Konsul Katarzyna Wilkowiecka wyraziła natomiast nadzieję, że otwarty w ubiegłym roku w Chengdu punkt przyjmowania wniosków wizowych zwiększy liczbę turystów i biznesmenów odwiedzających Polskę.

16 maja: miasto Pengzhou ustanowiło fundusz o kapitale 2 mld RMB (1,09 mld PLN) dla wsparcia przemysłu lotniczego. Celem jest promocja rozwoju technologii przyjaznej środowisku i innowacyjnego przemysłu lotniczego w Pengzhou, które w ciągu trzech lat chce osiągnąć pozycję czołowego ośrodka awiacji w Syczuanie.

17 maja: rozpoczęła się budowa międzynarodowego terminala lotniska Chengdu Tianfu. Realizacja projektu administrowanego przez sycuańskie SOE i lotnisko kosztem 10 mld RMB ma zostać zakończona w 2020 r.

22 maja: lotnisko w Chengdu posiada już 100 połączeń lotniczych na trasach międzynarodowych i wewnętrznych. Nowością w tym względzie jest uruchomienie pierwszego, bezpośredniego połączenia z kontynentem afrykańskim, do stolicy Etiopii Addis Abeby.

28 maja: prezentacja pilotażowej Strefy Wolnego Handlu Portu Kolejowego Qingbaijiang w Pekinie. Przedstawiciele hubu kolejowego Qingbaijiang planują ponadto liczne wizyty promocyjne za granicą, m.in. w Niemczech, Rosji, Kazachstanie i Sri Lance. W ubiegłym roku z międzynarodowego portu kolejowego w Chengdu wysłano 460 pociągów, w 2017 r. planowane jest wysłanie 1000 pociągów, a do 2021 r. osiągnięcie poziomu 3000 składów rocznie.

IV. WIADOMOŚCI Z GUANGDONGU

28 kwietnia: 20 rocznica ustanowienia konsulatu Holandii w Kantonie. W trakcie uroczystości z tej okazji konsul holenderski Marji Crompvoets przywołał historię chińsko-holenderskiej współpracy handlowej, której Guangdong jest kluczowym filarem. W ubiegłym roku wartość wymiany handlowej między Holandią i Guangdongem wyniosła 13,1 mld USD, 20% ogólnej wolumenu handlu holendersko-chińskiego. W 2016 r. w Holandii działało 90 przedsiębiorstw z Guangdongu zaangażowanych w takie dziedziny jak e-handel, technologie informatyczne i biotechnologia.

5 maja: Didi Chuxing wprowadza dwujęzyczną aplikację dla Pekinu, Szanghaju i Guangzhou. Anglojęzyczny interface ma umożliwić dotarcie do większej liczby obcokrajowców przebywających w Chinach, którzy mogliby skorzystać z usług typu car on-demand. Aplikacja obsługuje płatności większości międzynarodowych kart kredytowych, a możliwość rejestracji numerów telefonów komórkowych jest dostępna dla użytkowników m.in. z Tajwanu Japonii, Korei, Francji i USA. Stawka jest wysoka: w 2016 r. Chiny odwiedziło 28 mln turystów, a 900 tys. pracowało. Didi obsługuje obecnie około 400 mln chińskich użytkowników.

9 maja: powstaną nowe lotniska obsługujące Guangzhou i Shenzhen. Przewidywana lokalizacja pod budowę drugich lotnisk w każdej z obu metropolii to Foshan (Gaoming) dla stołecznego The Pearl River Delta Super Express Airport oraz Huizhou dla Huizhou Airport dla Shenzhen. Nowa infrastruktura ma odciążać istniejące lotniska Baiyun i Bao'an oraz zdywersyfikować przepływ ruchu pasażerskiego dla zachodniej i wschodniej części prowincji.

15 maja: cele rozwojowe Kantonu. Wśród kierunków rozwojowych jako priorytetowe zostały określone spedycja, awiacja i hi-tech. Modernizacji stolicy Guangdongu w trzech strategicznych obszarach mają służyć odpowiednio: utworzenie hubu morskiego do 2020 r., hubu lotniczego na lotnisku międzynarodowym Baiyun oraz centrów innowacji w siedmiu strefach technologicznych, w tym m.in. Guangzhou Science City, Sino-Singapore Knowledge City oraz Pazhou Internet Innovation Zone.

13-17 maja: polska delegacja z wizytą w Kantonie. Misja pod przewodnictwem wiceprezydenta Łodzi Krzysztofa Piątkowskiego, miała przede wszystkim charakter uniwersytecki, służąc nawiązywaniu lub rozwijaniu przez łódzkie uczelnie (m.in. Uniwersytet i Politechnika Łódzka, Uniwersytet Medyczny i Akademia Sztuk Pięknych) współpracy z partnerami z Guangdongu: Uniwersytetem Sun Yat-sena i Uniwersyte-tem Jinan.

19 maja: spotkanie gubernatora Ma Xingrui'a z byłym wicepremierem Singa-puru i prezesem Ascendas Singbridge Wong Kan Sengiem. Strony wyraziły go-towość do pogłębienia działań w obszarze inwestycji wzajemnych, innowacji, własno-ści intelektualnej w ramach Rady ds. Współpracy Singapuru i Guangdongu.

KOMENTARZ

Jak podsumowuje The Economist, od początku 2016 r. w 31 jednostkach admi-nistracyjnych szczebla prowincji wymieniono już 20 sekretarzy KPCh i aż 27 gubernatorów. Choć kilkanaście zmian uzasadnia się oskarżeniami korupcyjnymi, osiągnięciem wieku emerytalnego lub końcem pięcioletniej kadencji, to ich skala przyjmuje bezprecedensowe rozmiary. Tylko w kwietniu br. nominacje na stanowiska otrzymało 10 lokalnych liderów (!). W analogicznym okresie półmetka rządów, po-przednik Xi – Hu Jintao, wymienił o połowę mniej polityków: odpowiednio 12 sekreta-ry KPCh i 11 gubernatorów. Budowanie przez przewodniczącego ChRL szerokiej koalicji na szczeblu lokalnym skłania do przypuszczeń, że Xi będzie dążył do utrzy-mania władzy również po XX Zjeździe KPCh w 2022 r., na którym – zgodnie z zasa-dami wewnątrzpartyjnej kadencyjności – powinien przekazać zajmowane stanowisko swojemu następcy.

Na szczycie w Pekinie zabrakło najważniejszych liderów europejskich z Francji, Niemiec i Wielkiej Brytanii. Unię Europejską reprezentowały natomiast państwa po-łudnia: Hiszpania, Włochy, Grecja, skupione w inicjatywie 16+1 Polska, Węgry i Cze-chy oraz aspirująca do członkostwa w UE Serbia. Do Pekinu nie przybyli ponadto

premierzy Indii i Japonii, co nie powinno budzić zdziwienia, biorąc pod uwagę sceptycyzm obu państw wobec chińskiej inicjatywy. Tokio i Delhi podejmują współpracę przy realizacji licznych projektów infrastrukturalnych w Afryce, Iranie, Sri Lance i Azji Południowo-Wschodniej, które można postrzegać jako konkurencyjne wobec ekspansji polityczno-gospodarczej Chin na tych obszarach. Sukcesem ChRL jest natomiast pojawienie się liderów 7 państw członków ASEAN, w tym Wietnamu, Filipin i Indonezji, co może wskazywać, że spór na Morzu Południowochińskim jest do pewnego stopnia warunkowy i nie jest istotną barierą dla rozwijania połączeń gospodarczych (i politycznych) w ramach morskiego odnoża Pasa i Szlaku. Na polityczny wymiar chińskiego przedsięwzięcia wskazuje nieobecność innego, ważnego członka ASEAN – Singapuru, którego premier Lee Hsien Loong nie otrzymał zaproszenia ze względu na współpracę z USA w dziedzinie bezpieczeństwa i traktowanie relacji z Chinami głównie w kategoriach gospodarczych. W tym kontekście pojawiają się pytania o źródła finansowania gargantuicznej strategii projekcji chińskiej siły i budowania wpływów politycznych za pomocą środków ekonomicznych. Kto tak naprawdę zapłaci za Jedwabny Szlak? Czy Chiny nie przelicytują się w swojej ekspansji i nie doprowadzą – jak zwraca uwagę Willy Lam – do “strategic overdraft” (*zhanlüe touzhi* 战略透支)?

Polska, która podobnie jak cały region Europy Środkowo-Wschodniej jest w chińskiej retoryce umieszczana w ramach relacji globalnego Południa, została w czasie pekińskiego Forum wymieniona w przemówieniach kierownictwa chińskiego dwukrotnie. Xi Jinping przywołał nasz kraj w kontekście Szlaku Bursztynowego, a wicepremier Zhang Gaoli w aspekcie połączeń kolejowych. I to właśnie rozwój infrastruktury i połączeń transportowych jest w tej chwili priorytetem polskiego rządu w relacjach z Chinami, stanowiąc punkt wyjścia do współpracy w innych dziedzinach. Jednak starania polskiego rządu na rzecz zaangażowania Chin w budowę Centralnego Portu Lotniczego będą musiały wziąć pod uwagę konkurencyjne deklaracje, które w tym względzie uzyskały Czechy. Według ostatnich doniesień, potwierdzonych przez czeskiego ministra transportu Dana Ťoka szanghajska China Eastern są zainteresowane inwestycją w praskie lotnisko im. Havla (sic!), która ma na celu stworzenie środkowoeuropejskiego hubu lotniczego. Współpraca chińsko-czeska przewiduje partnerstwo finansowe i technologiczne: w najbliższych latach nad Wełtawą powstaną ponadto oddziały ICBC (Industrial Bank of China) i Bank of China, zwiększą się inwestycje (m.in. w fundusz Penta i J&T Finance) największego chińskiego inwestora nad Wełtawą CEFC, a Huawei wyda 360 mln USD i stworzy nawet 4 tys. miejsc pracy.

Odwilż w relacjach chińsko-koreańskich? Nowy prezydent Korei Południowej Moon Jae-in prezentuje się jako rzecznik odprężenia zarówno z Chinami, jak i KRL-D. Wybór Moona jest – zdaniem Johna Pomfreta – korzystny dla Chin, i wydaje się świadczyć o tym, że stosowanie presji gospodarczej na Seul i twarde stanowisko Pekinu wobec rozmieszczenia w Korei Południowej amerykańskiego systemu antyrakie-

towego THAAD jest skuteczne. Moon zadeklarował zbliżenie z Chinami, i nie wykluczył spotkania z przywódcą KRL-D Kim Dzong Unem. Chiny, pomimo (w dużej mierze pozorowanych) sankcji na import węgla z Północnej Korei, wykonały pozytywny gest w stronę Pjongjangu zapraszając przedstawicieli tamtejszego reżimu do udziału w pekińskim forum „Pasa i Szlaku”. W ostatniej chwili do Pekinu została też zaproszona delegacja z Seulu. Sygnalizuje to odwilż w relacjach z Chinami, które być może wykorzystają fakt obecności przedstawicieli obu Korei w Pekinie do zaaranżowania zakulisowych rozmów trójstronnych. Już po zakończeniu forum do Pekinu przyjechał specjalny wysłannik prezydenta Moon Jae-ina Lee Hae-chan, który uzyskał od przewodniczącego Xi deklarację, że Chiny są gotowe do możliwie szybkiego wznowienia dialogu i poprawy relacji wzajemnych z RK. W tym kontekście kwietniowa deklaracja Donalda Trumpa, że Stany Zjednoczone zmuszą południowokoreańskiego sojusznika do zapłaty za THAAD – mogła wzmocnić stanowisko zwolenników deeskalacji napięć zarówno pomiędzy Chinami i Koreą Południową, jak i obiema koreańskimi stolicami.

OŚRODEK
SPRAW
AZJATYCKICH

RAPORTY OPINIE DORADZTWO

PIERWSZY W POLSCE UNIWERSYTECKI
THINK-TANK

DORADZTWO POLITYCZNE I BIZNESOWE

ZESPÓŁ Z PRAKTYKĄ W AZJI

www.osa.uni.lodz.pl

